

PRZEPISY PRAWNE W ZAKRESIE ŻYWNOŚCI BEZGLUTENOWEJ

Stan prawny obowiązujący od 20 lipca 2016 roku.

Żywność bezglutenowa jest szczególną grupą produktów spożywczych. Żywność bezglutenowa dla osób chorych na celiakię pełni rolę jedyne go leku stąd bardzo ważne jest, aby produkty opisane jako „bezglutenowe” bezwzględnie spełniały normy dla żywności bezglutenowej, czyli zgodnie z przepisami prawa żywnościowego zawierały nie więcej niż 20 ppm glutenu. Pozwala to uchronić chorych na celiakię przed szczególnie dla nich niebezpiecznym, nieświadomym spożywaniem glutenu wpływającym niekorzystnie na ich stan zdrowia.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRODUCENTÓW ŻYWNOŚCI BEZGLUTENOWEJ

Producent wyrobu spożywcze go oznaczone go jako „(produkt) bezglutenowy” (lub – w przypadku produktu sprowadzane go z zagranicy - dystrybutor) odpowiada za zgodność faktycznego poziomu glutenu znajdujące go się w produkcie z przepisami prawa żywnościowego w tym zakresie. Zgodnie z przepisami produkt opisany jako „bezglutenowy” musi zawierać nie więcej niż 20 ppm glutenu, a jedyną możliwością udokumentowania tego stanu rzeczy jest przeprowadzenie badania oznaczające go poziom glutenu w produkcie.

Przeprowadzone przez producenta badanie w zakresie oznaczenia glutenu powinno dotyczyć produktu finalnego, czyli produktu w postaci, w której trafia on do konsumentów – producent nie może opierać się wyłącznie na badaniach składników. Dystrybutor wprowadzające do obrotu produkt opisany jako „produkt bezglutenowy” może posługiwać się badaniem wykonanym przez producenta wyrobu lub przebadac produkt we własnym zakresie.

W przypadku wprowadzenia do obrotu wyrobu opisanego jako „(produkt) bezglutenowy”, który nie jest zgodny z przepisami prawa, czyli nie spełnia norm dla żywności bezglutenowej (zawiera powyżej 20 ppm glutenu) producent (lub dystrybutor) ponosi odpowiedzialność administracyjną, karną i cywilną¹. Żadne prywatne certyfikaty nie zwalniają producenta (lub dystrybutora) z tej odpowiedzialności.

¹ W sytuacji, kiedy w ramach kontroli zostaną stwierdzone nieprawidłowości, organy administracji (Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub IJHARS) mogą wobec producenta (lub dystrybutora) zastosować sankcje administracyjne, w tym m.in.: zakazać wprowadzenia produktu do obrotu lub nakazać wycofanie produktu z obrotu, nakazać zastosowanie procedur lub podjęcie innych działań uważanych za niezbędne w celu zapewnienia zgodności z prawem żywnościowym, a nawet zawiesić lub zamknąć działalność na określony czas.

Podmioty u których w ramach urzędowej kontroli żywności stwierdzono niezgodność z przepisami prawa żywnościowego pokrywają opłaty związane z kosztami kontroli (w tym także ponownej kontroli w celu sprawdzenia usunięcia nieprawidłowości).

Należy też mieć na uwadze, że kto produkuje lub wprowadza do obrotu środek spożywczy zafalszowany, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Ponadto w przypadku produktów bezglutenowych, które dla chorych na celiakię pełnią rolę leku, producent wyrobów niespełniających norm dla żywności bezglutenowej może być również pociągnięty do odpowiedzialności cywilnej za uszczerbek na zdrowiu.

Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych na Celiakię "Przekreślony Kłos"

Siedziba organizacji: 85-200 Bydgoszcz, ul. Łokietka 6

Adres do korespondencji: 85-950 Bydgoszcz 1, skr. poczt. nr 76

Telefony kontaktowe: 602 623 218 lub 668 176 622

E-mail: biuro@dieta bezglutenowa.pl

www.dieta bezglutenowa.org.pl • www.dieta bezglutenowa.org.pl • www.bezglutenowakuchnia.pl

PRZEPISY PRAWNE – PRAWO WSPÓLNOTOWE

Kwestie dotyczące żywności bezglutenowej oraz zawartości glutenu w produktach spożywczych (gluten jako składnik alergenny) regulowane są przez prawo wspólnotowe:

- *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 609/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę, do kontroli masy ciała,*
- *Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 828/2014 z dnia 30 lipca 2014 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat nieobecności lub zmniejszonej zawartości glutenu w żywności,*
- *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.*

Wytyczne dotyczące definicji i oznakowania bezglutenowej żywności regulowane są przez *Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 828/2014 z dnia 30 lipca 2014 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat nieobecności lub zmniejszonej zawartości glutenu w żywności.*

Zgodnie z rozporządzeniem:

- sformułowanie „bezglutenowy” można stosować wyłącznie, jeśli dana żywność w postaci sprzedawanej konsumentowi końcowemu zawiera nie więcej niż 20 mg/kg glutenu,
- sformułowanie „o bardzo niskiej zawartości glutenu” można stosować wyłącznie, jeżeli zawartość glutenu w żywności składającej się z jednego lub większej liczby składników lub zawierającej jeden lub większą liczbę składników wytworzonych z pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa lub ich odmian krzyżowych, które zostały specjalnie przetworzone w celu zmniejszenia zawartości glutenu, nie przekracza 100 mg/kg glutenu w żywności sprzedawanej konsumentowi końcowemu,
- owies znajdujący się w żywności określonej jako bezglutenowa lub o bardzo niskiej zawartości glutenu musi być specjalnie wyprodukowany, przygotowany lub przetworzony, tak aby uniknąć zanieczyszczenia pszenicą, żytem, jęczmieniem lub ich odmianami krzyżowymi, a zawartość glutenu w takim owsie nie może przekraczać 20 mg/kg.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności ujednoczona na terenie Unii Europejskiej regulacje dotyczące składników alergennych, w tym zbóż zawierających gluten.

Zgodnie z rozporządzeniem wszystkie składniki lub substancje pomocnicze w przetwórstwie ze zbóż zawierających gluten (pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa, orkisz, kamutu lub ich odmian hybrydowych) albo uzyskane z substancji

Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych na Celiakię "Przekreślony Kłos"

Siedziba organizacji: 85-200 Bydgoszcz, ul. Łokietka 6

Adres do korespondencji: 85-950 Bydgoszcz 1, skr. poczt. nr 76

Telefony kontaktowe: 602 623 218 lub 668 176 622

E-mail: biuro@dieta bezglutenowa.pl

www.dieta bezglutenowa.org.pl • www.dieta bezglutenowa.pl • www.bezglutenowakuchnia.pl

lub produktów zawierających glutenowe zboża, użyte przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecne w produkcie gotowym (nawet jeśli ich forma uległa zmianie) powinny być obowiązkowo podane na opakowaniu lub załączonej do niego etykiecie (dotyczy to również żywności nieopakowanej).

Zapis nie dotyczy jednak:

- syropów glukozowych na bazie pszenicy zawierających dekstrozę,
- maltodekstryn na bazie pszenicy,
- syropów glukozowych na bazie jęczmienia,
- zbóż wykorzystywanych do produkcji destylatów alkoholowych, w tym alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego.

OZNAKOWANIE WYMAGANE PRZEZ PRZEPISY PRAWA ŻYWNOŚCIOWEGO

Przepisy prawne precyzyjnie regulują sposób oznaczania produktów bezglutenowych. Produkty bezglutenowe, czyli wyroby zawierające nie więcej niż 20 ppm glutenu powinny posiadać sformułowanie „(produkt) bezglutenowy”.

SYMBOL PRZEKREŚLONEGO KŁOSA JAKO DOBROWOLNY ZNAK UŁATWIAJĄCY IDENTYFIKACJĘ ŻYWNOŚCI BEZGLUTENOWEJ

Zwyczajowo przyjętym sposobem dodatkowego oznakowania żywności bezglutenowej są znaki graficzne najczęściej symbolizujące przekreślony kłosa. Znaki występują w wielu wersjach, gdyż żadne przepisy prawne nie wskazują jednej, powszechnie obowiązującej wersji. Każdy producent lub dystrybutor ma zatem prawo stosować dowolny znak. Ważne jedynie, aby stosowany znak nie naruszał praw majątkowych i osobistych osób trzecich oraz informacyjnie był czytelny dla konsumentów tych produktów.

Wbrew rozpowszechnianym informacjom nie funkcjonują żadne polskie, unijne ani światowe przepisy i normy, które producentów lub dystrybutorów żywności obligowałyby do stosowania konkretnej wersji znaku. Niezgodna z prawdą jest również powszechnie głoszona informacja, że prawo do używania symbolu przekreślonego kłosa jest zastrzeżone przez jeden z podmiotów (stowarzyszenie), który przez to posiada wyłączność do udzielenia licencji na korzystanie z tegoż znaku. W rzeczywistości bowiem ów podmiot ma zastrzeżony (jako znak towarowy) jedynie konkretny wzór graficzny przekreślonego kłosa. Tymczasem zarejestrowanych jako znaki towarowe jest wiele znaków symbolizujących przekreślonego kłosa i każdy z tych znaków zachowuje wobec prawa taką samą ważność oraz ma takie same znaczenie i zastosowanie. Każdy producent i dystrybutor, który zechce zastosować tego typu znak może zatem samodzielnie go zaprojektować i zarejestrować jako znak towarowy.

Wbrew szerzonym informacjom nie funkcjonuje również żaden europejski, unijny oraz polski urzędowy system licencjonowania produktów powiązany z nadawaniem znaku „przekreślonego kłosa”. Wszelkie licencje w tym przedmiocie są jedynie

®

Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych na Celiakię "Przekreślony Kłosa"

Siedziba organizacji: 85-200 Bydgoszcz, ul. Łokietka 6

Adres do korespondencji: 85-950 Bydgoszcz 1, skr. poczt. nr 76

Telefony kontaktowe: 602 623 218 lub 668 176 622

E-mail: biuro@dieta bezglutenowa.pl

www.dieta bezglutenowa.org.pl • www.dieta bezglutenowa.pl • www.bezglutenowakuchnia.pl

prywatnymi licencjami stowarzyszeń lub innych podmiotów, które w ten sposób odpłatnie odsprzedają prawo do okresowego użytkowania swojego prywatnego znaku do którego posiadają prawa autorskie wynikające z utworzenia (zaprojektowania) znaku. Żaden z symboli "przekreślonego kłosa" nie jest urzędowym znakiem jakości, ani prawnym gwarantem bezglutenowości.

HISTORIA SYMBOLU PRZEKREŚLONEGO KŁOSA W POLSCE

Obligatoryjne urzędowe oznaczanie bezglutenowych produktów symbolem przekreślonego kłosa obowiązywało w Polsce w latach 1993 - 2007 (zgodnie z Polską Normą PN-A-95000) i odnosiło się wyłącznie do koncentratów ciast bezglutenowych.

Więcej informacji oraz dostęp do obecnie obowiązujących i nowych przepisów prawnych można znaleźć na stronie www.dietabezglutenowa.pl w dziale Żywność bezglutenowa. W razie ewentualnych pytań w tej kwestii jesteśmy do Państwa dyspozycji pod numerem telefonu 668 176 622.

®

Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych na Celiakię "Przekreślony Kłos"

Siedziba organizacji: 85-200 Bydgoszcz, ul. Łokietka 6

Adres do korespondencji: 85-950 Bydgoszcz 1, skr. poczt. nr 76

Telefony kontaktowe: 602 623 218 lub 668 176 622

E-mail: biuro@dietabezglutenowa.pl

www.dietabezglutenowa.org.pl • www.dietabezglutenowa.pl • www.bezglutenowakuchnia.pl